

Вовчі землі. Цикл «По той бік»

КУПИТИ

«Світ змінюється, і навіть їй не уникнути цих змін. Священник казав правду. Вона була дурною, вперто лишаючись на Межі. Можна скільки завгодно втікати від світу, але ти лише пробіжиш по колу...»

Опинившись на Межі між країною людей і таємничих альвів, хлопець без пам'яті, якого шукають по всіх закутках континенту, зустрічає сліпу жінку, що називає себе характерницею. Хто вона? І чому у двох незнайомців так багато спільного?

Зрада, державний переворот, магія, мавки та привиди, прокляті коханці, знищені королі й убивці, яких ніхто не бачив. Пройти історію до кінця й зрозуміти, що відбулося насправді та чим це загрожує всьому їхньому світу.

Наталія Заруднюк

ВОВЧИ ЗЕМЛІ

ПО ТОЙ БІК

віхОла

НАТАЛІЯ ЗАРУДНЮК

ЦИКЛ
ПО ТОЙ БІК

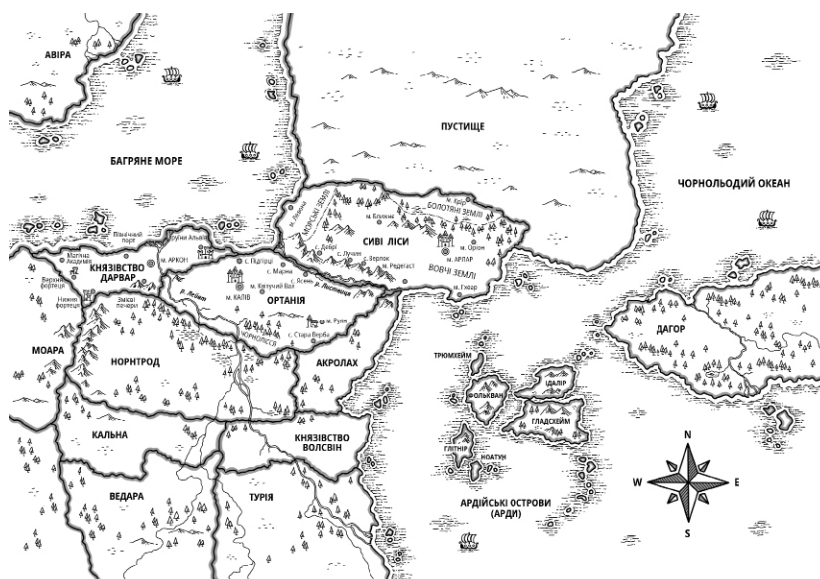
КНИГА 1

ВОВЧИ ЗЕМЛІ

Роман

ВІХЛА

Київ · 2024

УДК 821.161.2'06-312.9

З-35

Заруднюк Наталія

З-35 Вовчі землі : роман. Цикл «По той бік» / Наталія Заруднюк. — К. : Віхола, 2024. — Кн. 1. — 440 с. — (Серія «Худліт. Проза»).

ISBN 978-617-8178-78-9

«Світ змінюється, і навіть їй не уникнути цих змін. Священник казав правду. Вона була дурною, вперто лишаючись на Межі. Можна скільки завгодно втікати від світу, але ти лише пробіжиш по колу...»

Опинившись на Межі між країною людей і таємничих альвів, хлопець без пам'яті, якого шукають по всіх закутках континенту, зустрічає сліпу жінку, що називає себе характерницею. Хто вона? І чому у двох незнайомців так багато спільного?

Зрада, державний переворот, магія, мавки та привиди, прокляті коханці, знищені королі й убивці, яких ніхто не бачив. Пройти історію до кінця й зрозуміти, що відбулося насправді та чим це загрожує всьому їхньому світу.

УДК 821.161.2'06-312.9

Усі права застережено. Будь-яку частину цього видання в будь-якій формі та будь-яким способом без письмової згоди видавництва і правовласників відтворювати заборонено.

© Наталія Заруднюк, 2024

© Катерина Мальцева, обкладинка, карта, 2024

© ТОВ «Віхола», виключна ліцензія на видання, оригінал-макет, 2024

Хай буде все небачене побачено,
Хай буде все пробачене пробачено,
Хай буде вік прожито, як належить,
На жаль, від нас нічого не залежить...
А треба жити. Якось треба жити.
Це зветься досвід, витримка і гарт.
І наперед не треба ворожити,
І за минулим плакати не варт...
...Тож веселімось, людоньки, на людях,
Хай меле млин свою одвічну дерть.
Застряло серце, мов осколок в грудях,
Нічого, все це вилікує смерть.

Ліна Костенко

Пролог

*А він йде і йде, хоча
Вже й не дихає свіча,
Лиш вуста дрижать гарячі:
Янголе, не впадь з плеча.*

Іван Малкович

— Коли ще по землі ступали Нетлінні, і коли люди не мали зв'язків із потойбічними потворами, сказано було нам: іди і дивись. І ми дивилися, і побачили, як давні володарі взяли собі за союзника у війнах нечисть, демонів, бісів. Потойбічні, чи, як вони себе звуть, *альви*, простягнули руку безпорадним людям. Але іди і дивись! І побачиш кігті на тій руці та блілого коня, чиїм вершником є той демон. Що дали ми цим потворам? Дар! Дар убивати нас і мечем, і голодом, і мором, і нечистю... Але було невірних скинуто в саму Темряву, що чекає кожного нечистого після смерті. Ми забули про те. Забули про свою історію. Тож не здивуймося, коли настане час темного сонця і кривавого місяця, час, коли зірки падуть із неба, а саме небо зникне, згорнеться над нами, а гори зрушать із місць своїх...

Мандрівного проповідника ніхто не слухав. Селяни проходили повз, зайняті своїми думками чи розмовами. Ніхто не хотів зупинитися та мерзнути. Хоча Ніран мимохіть подумав, що розповідає він доволі непогано. Якби ще й правдиво. Хлопець прийшов у Марну, щойно почало сутеніти, хоча густий туман уже ліг на село. Далі йти він не міг. Насувалася ніч, він утомився й хотів спати. А ще дуже хотілося, щоб усе нарешті завершилось.

Марна зустріла його похмуро. Село розкинулося в підніжжі Гострої гори, що починала Чорногір'я. Сірий камінь різко підіймався вгору, і здавалося, що частина села обнесена височезною та трохи похилою стіною. Деякі будинки розташувалися коло води чи й на воді, значну частину села займало озеро. За тим озером стежка вела в Сиві Ліси, тому Марна була не надто привабливим місцем для чужоземців. Мало хто хотів мати справу з тим володарем Лісів, хоча всі і вважали його

істотою радше міфічною. Ніран прийшов сюди «людським шляхом» — через засніжені поля, що слугували межею між селами та лісом. Кілька людей зупинилися, слухаючи проповідника, і Ніран звернув увагу на темноволосу жінку, що уважно слухала, схиливши голову набік та посміхаючись самими кутиками губ. Заплетене в косу волосся сягало їй аж за стегна. Що могло її розважити в проповіді про кінець світу?

Ніран пройшов повз, прямуючи до шинку. Його одразу було помітно: надвечір усе село, покинувши нарешті роботу, зібралося відпочити. Біля входу, притулившись до стін за розмовами, стояло чимало людей. Трійко хлопців щось шукали на стіні з оголошеннями. Ніран попрямував до дверей. Ні на кого не дивився й не підіймав голови. Усередині було набагато тепліше, але він не поспішав скидати каптура. Шинкар стояв біля групки місцевої сторожі, що розважала його розмовою, але помітивши нового гостя, миттю підійшов до нього.

— Чого тобі, хлопче, треба?

— Де можна перечекати ніч? — Ніран сперся на стійку.

— У мене можна кімнату найняти, а на решту дружина вас ще й добре нагодує. Недорого, ясне діло!

Ніран не зважав. У нього були гроші. Чорт зна звідки, але були.

— Подорожні в нас, га? — рудоволоса дівчина зі сторожі підійшла до них. — Звідки є?

— З Квітучого Валу, — Ніран уже давно користувався цією легендою й ні секунди не сумнівався, промовляючи назву невеликого міста.

— О, та то майже зі столиці. Ну, ласкаво просимо..?

— Ніран.

— Ласкаво просимо, Ніране. Мене звуть Алія, — дівчина простягнула йому руку. — Ходімо, пригощу тебе чимось.

Ніран кивнув, пройшовши до столу в кутку. Алія сіла, закинула ногу на ногу.

— Ти не вважай мене грубою, але сюди нечасто заходить хтось чужий. Ми ж самісінький кордон. Навіщо ти сюди прийшов? Тут люди або втікають від когось, або переслідують когось, повір мені, — вона вказала пальцем на свій значок вартового — червоний птах на чорному тлі.

— Вірю, — Ніран усміхнувся. — Я... готуюся у священнослужителі. Відвідую якомога більшу кількість храмів.

Алія йому не повірила, це було помітно. Світлі зелені очі звузилися. Але вона вже нічого не питала. Чоловік, який сидів навпроти, щось уважно роздивлявся на столі. Ніран трохи витягнув шию, щоб дізнатися, що саме. *О ні*. Чоловік підняв на нього погляд. Знову подивився на стіл, де під його долонею лежав портрет Нірана. З великими написом «Винагорода».

Він не чекав, поки чоловік здійснить гвалт. Той навіть рота не встиг відкрити, як Ніран вискочив із-за столу й кинувся до виходу. Його наздогнали крики людей. Алія перша опинилася з ним на вулиці, але не встигла вхопити. За кілька місяців переховування Ніран навчився чудово бігати. Саме зараз, саме в цьому шинку, саме цей довбаний чоловік мав його довбаний портрет із об'яви про «жахливого злочинця». І він опинився в пастці. На гору з цього боку було неможливо видертися, кинутися в озеро взимку — то підписати собі вирок, на полях його зловлять відразу. І Ніран, не думаючи, кинувся до Сивих Лісів.

Ніхто не встиг узяти коней. Його переслідувачі були з ним на рівних. Ніран пробіг центр села, налетів на темноволосу жінку, ледь не збивши її з ніг. Він викрикнув вибачення й побіг далі, перекинувши ящики, на яких досі стояв проповідник. Тому пощастило менше — він із жахливим гуркотом гепнув на землю, якраз у пухкий сніг. «От хай і не верзе дурниць», — подумалося Нірану. Він оглянувся, щоб подивитися на переслідувачів, але натрапив на погляд чорних очей жінки. За мить вона відвела очі.

Ніран перетнув невеликий міст через річку й опинився за селом. Здається, на нього спустили псів. Гавкіт долинав здалеку, але з кожною миттю наближався. Нарешті Ніран потрапив у лісову темінь. Відразу видерся на низенький пагорб, опинившись трохи вище переслідувачів, і побіг протоптаною стежкою, анітрохи не тямлячи, куди вона веде. Він біг так довго, що вже майже не міг вдихнути. Собаки почали його наздоганяти, одна вже загрозливо гарчала позаду. Ніран наосліп змахнув мечем, різко розвернувшись, і, на диво, поцілів. Пес заскавчав. Не вбив, добре. Попереду побачив повалене через сухий рів дерево і не роздумуючи кинувся під нього. Під деревом майже не було снігу. Вогні смолоскипів блукали навкруги, Ніран тільки й устигав стежити за ними. А тоді сталося диво. Вогні один по одному почали

віддалятися. Він чекав, не виходячи зі схованки, аж поки місячне світло не змінило кут. Страх переважив холод зими. Поряд нікого не було. Ніран піднявся й обтрусив одяг.

Втомлені ноги м'яко ступали снігом. За ним уже нікого не було. Село залишилося далеко позаду — село і його портрет із сумою нагородили тому, хто впіймає злочинця. Крім порушення закону, у Нірана була ще одна проблема. Він гадки не мав, що зробив. Останнім його спогадом було пробудження два місяці тому в незнайомому місці. Чоловік, що був коло нього, здався йому дивним. Не таким, як інші. І не через вузький розріз очей, з якого він зрозумів, що перед ним авірець, можливо, з самої імперії. Він на все життя запам'ятав погляд пронизливих чорних очей. Ніран утік від чоловіка на ім'я Даріон, щойно випала нагода. Про те, щоб повернутися до столиці та з'ясувати, що сталося, не могло бути й мови, адже його тепер шукали всюди. Утекти за межі країни йому на думку не спадало. Донині.

Тепер же він скрадався незнайомим лісом, намагаючись не втрапити в руки селян, що хотіли б отримати винагороду. Але вони за ним просто не пішли. І Ніран зрозумів. Початок лісу належав людям, вони полювали тут, збирали ягоди. А він добрів до володінь потойбічних. До Сивих Лісів. Сироти вкрили руки.

Навкруги було тихо. Жодної загрози, навіть диких тварин. Холодний місяць заховався за хмарами, і йти стало складніше. Ніран мало що бачив перед собою, сніг ледь допомагав. Він усе ділив на не дуже темне й зовсім темне. Не дуже темною була стежка, що вела його вперед, не звертаючи, а зовсім темними — дерева. Він відчував, що нічні жителі ховаються, спостерігаючи за ним із безпечного місця. Над головою, коротко каркнувши, пролетіла ворона. Він раптом зупинився. Ворона?

Але все затихло, тож Ніран рушив далі, роззираючись. Зазвичай його було важче налякати, але люд усіляке казав про ці місця. Ніран мав змогу послухати тоді, у ті короткі миті щастя, коли на нього ще не спустили всіх сільських псів. Наступної миті довелося зупинитися знову. Від зовсім темного силуету дерева відділився ще один зовсім темний силует, завмерши навпроти нього. Ніран прикрив очі, бо силует стукнув чимось по землі, і щось, що виявилось довгою гіллякою, засвітилося м'яким блакитним світлом, даючи змогу

роздивитися власника. Власницю. Він сказав би, що не дуже висока та дуже худа жінка дивиться на нього, але вона була сліпою.

Вона напала першою. Змахнула своєю палицею, і Ніран відчув поштовх, ступив кілька кроків назад, намагаючись не впасти. Швидким рухом витяг меча, скочивши відьмі під праву руку, що тримала палицю, та замахнувся, але лезо врізалось в дерево. Відьма опинилася за ним, і він упав, та відразу встиг піднятися, до того, як гострий кінець палиці ввіткнувся в сніг у тому місці, де він щойно лежав. Світло спалахнуло на мить, і він устиг роздивитись, що поруч якась річка чи озеро, а за кілька метрів від нього крутий схил униз.

Навкруги літали поодинокі світляки. *Взимку*. Відьма відбила його удар палицею, лезо врізалось в деревину над одним із вирізьблених візерунків, але «рана» зараз же затягнулася. Поки Ніран відволікся на це, відьма вдарила його зовсім не так, як належить відьмам — просто палицею під коліно. Він дозволив собі впасти та відкотився подалі, опиняючись на краю схилу. Відьма завмерла, прислухаючись до тиші, певно, намагалася зрозуміти, що робитиме супротивник. Ніран тихо підігнув ногу, на коротку мить заплющивши очі від гострого болю, а коли розплющив, то мало не скрикнув, побачивши перед собою два зовсім білих ока, що світилися вночі. Під очима не було нічого, тільки сіра шкіра, без рота й без носа. Без будь-чого ще, що мало би бути на обличчі.

— Ти що робиш, паскуднику? — прозвучав глибокий жіночий голос.
— Облиш!

І відьмі вже не лишилося часу на Нірана, бо створіння накинuloся на неї, переміщуючись занадто швидко. Сліпа вдарила палицею по землі, що зараз же ввібрала в себе блакитне світло. Привид, а це був він, бо ставав то зовсім видимим, то напівпрозорим, зупинився.

— Варґар тебе відправить у саму Темряву, мене тиждень не було, а ви вже забули, що таке повага?! — жінка починала злитися все дужче.

Поки їм двом було не до нього, Ніран ступив крок убік. Потім ще один. Сніг скрипнув. Дух повернув до нього очі-ліхтарі.

— Стій, навіжений! — жінка також кинулася до нього, але була не така швидка.

Він тримав меч наготові, обережно ступаючи назад, поки примара сунулася на нього.

— Та най тебе, Блуде, це не ваші землі! Я...

Але продовження він не почув, бо під лівою ногою раптом зникла земля.

Сліпа та німа

Вода чує та розуміє.

Лід не прощає.

«Шістка воронів», Лі Бардуго

1

Тієї ночі віхола мела так сильно, що крізь неї нічого не можна було розгледіти. Темрява та сніг стояли за вікном непроглядною стіною.

Її розбудив гавкіт собак, а може, їй тільки здалося. Жінка піднялася з твердого ліжка. Підійшла до вікна, хоча знала, що нічого не зможе побачити. У невеличкому сільському храмі навпроти її хати горіло світло, ледь помітно відбиваючись на снігу. Коли сон відпустив остаточно, жінка впевнилася, що чує, як надривно гавкають пси.

— От же ж... — прошепотіла вона, марно намагаючись щось розгледіти.

Через якусь мить зір сфокусувався. Біля храму зібралося чимало собак, оточивши жертву. Жінка переступила з ноги на ногу, розігріваючи замерзлі ступні, та знову рівно стала на холодну підлогу. Тоді невеличка тінь, намагаючись відійти від собак, ступила у пляму світла від вікон храму.

— Я вже марю, — знову сказала до себе жінка.

Але вона не марила й через мить ясно це усвідомила. Хотілося вигукнути ім'я богині Айди чи просто скрикнути, але натомість вийшло голосне та істеричне:

— Якого біса!

Собаки не відволіклися на її крик крізь зачинене вікно. Лише чоловік прокинувся. У нічній сорочці, з босими ногами, жінка кинулася надвір, не зачинивши за собою дверей. Нехай і крізь заметіль, вона могла заприсягтися, що серед собак бачила налякану дитину. Сніг кусав холодом, здавалося, що вона бігла по тоненьких голках. Заметіль нещадно шмагала в обличчя. Пси були ближче, тепер вона напевно

могла сказати, що вони накинулися на дитину, яка завмерла серед них, зовсім не рухаючись.

— Ану геть! Геть! — скрикнула жінка, коли була вже зовсім поряд.

Собаки трохи відійшли. Жінка протерла очі від снігу і вражено зупинилася. Собаки відійшли, заховавшись у темряві сніжної ночі.

— Агно! Агно, що таке?! — розгублено крикнув позаду її чоловік.

Жінка стояла перед храмом сама. На снігу лишилися тільки відбитки собачих лап.

2

Священник прокидався раніше за всіх інших. Така в нього була робота. У час, коли надворі було ще темно, ніхто з селян не слухав слів його молитви, але щоранку, о четвертій, він уставав і молився, вичитуючи слова зі старого молитовника.

«Слідами хаосу прийшли Нетлінні в цей світ».

Зараз їм потрібні були молитви. Зараз, коли нечисть з'являється перед віруючими людьми, коли приходять до їхніх порогів.

«І змінився світ, але змінився на краще, бо світла Айда доклала до того руку свою».

Він вірив, що хоча б стримає зло своїми словами. Що на його поріг воно не прийде. Усі вважають, що їх обмине біда. Ясень — невелике село. Усі приходили до нього молитися, усі слухали його проповіді.

«Кінець є початком, і падіння — підйомом, і сумнів — істиною».

Хтось винуватив альвів. Хтось покладав вину на гріхи або невдалий збіг обставин. Проповідник просто молився. Кожен має робити те, на що здатен.

«Було падіння Мор істинним падінням».

«І смерть явилася на темному коні».

3

Узимку сонце вставало пізно. Але навіть так Марко виходив рибалити дуже рано — коли холодне небо тільки починало сіріти. На нові легенди про мару, що ходить по селу, він не зважав. У Ясені жити нудно, тому люди вигадують усіляке. Було нудно. До цього ранку.

Марко сидів на березі річки Листвиці, ловив рибу. Його улюбленим місцем був спуск до самої води біля виїзду з Ясеня. Там він сидів непомітно — на тому березі був лише гай, за яким починалися Сиві Ліси, а за спиною височів невеличкий пагорб. Тому, коли Марко почув ходу коня, він ледь розвернувся, щоб побачити в'їзд у село. Знав, що лишиться непоміченим. І завмер. Щось дуже схоже на інтуїцію підказувало йому, що краще не ворухитися.

Великий чорний кінь ішов поважно, поскрипуючи свіжим снігом під важкими копитами. Збруя блискотіла сріблом. Але завмерти змушував не кінь. А вершниця. Марко точно бачив перед собою доволі молоду жінку, але серед чорнючих пасом волосся траплялися сиві. Жінка мала гострі риси обличчя, та й сама була якоюсь дуже худю, як на його смак. Він завжди казав, що вік жінки легко визначити за очима. Але очі вершниці були зав'язані чорною пов'язкою, яку носили хіба сліпі. Вона впевнено тримала віжки, спрямовуючи коня в бік шинку. Над головою Марка з каркотом пролетів ворон, змусивши його присісти. Птах зграбно приземлився на простягнуту жінкою руку. Так вона й поїхала далі, однією рукою тримаючи повіддя, а другу простягнувши вбік, тримаючи на ній чорного ворона.

Марко, впевнений, що вона не знає про його присутність, швидко зібрав своє знаряддя й попрямував за нею так тихо, як тільки міг. Сніг зрадливо скрипів під ногами, але вершниця не зважала на це, тож рибалка йшов далі. Біля шинку вона зупинила коня та зіскочила на землю. Краї темно-синього плаща опустилися на сніг, заховавши високі чоботи. Марко подумав, що пряжки на них, певно, теж срібні. То для нього була достеменна ознака заможної людини.

Жінка взяла віжки та простягнула перед собою руку. Торкнула долонею дерев'яну балку тину і прив'язала до неї коня. Розвернулася й попрямувала до шинку, безпомилково знайшовши двері, хоча й знову простягнула руку, щоб знайти клямку. Марко поспішив за нею.

У шинку ще були ті, хто пив тут із ночі. Чоловіки та кілька жінок або спали, або тихо перемовлялися. Кроки чобіт сліпої здавалися занадто голосними в уранішній тиші. Кілька гультіпак уважно стежили за новоприбулою. На Марка ніхто не звертав уваги. Він був місцевим. Жінка на мить завмерла між столами.

— Сюди, прошу дуже! — гукнув шинкар, і жінка попрямувала до нього, ведучи долонею по столах. Ворон перемістився їй на плече і, здавалося, зовсім завмер. — У вас тварина сумирна?

— Сумирна, — відповіла жінка глибоким голосом. — А у вас?

Марко подивився туди, куди вона кивнула головою. Біля столу лежав пес шинкаря. Той здивовано витріщався на гостю якусь мить.

— У вас буде кімната вільна? І когось треба, щоб за конем приглянув. Є такий?

— А ви тойво... — шинкар почував підборіддя. — Хто будете?

— Характерниця.

Шинкар трохи помовчав. Стримувався, щоб не сплюнути на підлогу. Характерників боялися. І не любили.

— Буде, пані, кімната. Ви погрійтеся поки, Агні прибрати треба там троха, — пробурмотів він і різко викрикнув, налякавши Марка: — Агно!

Жінка поклала перед шинкарем гроші й відійшла. Повернулася туди, де стояв Марко, і сіла за стіл неподалік від нього. Ворон махнув крилами й скочив на стіл, умощуючись поряд із хазяйкою.

— Довго там стовбичитимеш? — тихо промовила жінка, не розвернувшись до Марка. — Іди вже сюди.

Марко мовчки сів навпроти. Зняв хутряну шапку й обтрусив із неї сніг. Розправив плечі, а потім згадав, що вона не бачить його, і звично згорбився.

— Ви вибачте, що я так за вами, — пробурмотів Марко, не випускаючи шапку з рук. — Я рибалка тут. Марко.

Жінка йому не відповіла. Сиділа прямо, наче палицю ковтула. Марко насупився на грубість. Раптова злість додала йому сміливості.

— Прошу пані, а чо ви цю пов'язку носите? У нас тут тоже не всі зрячі, але не соромляться того.

Жінка і бровою не ворухнула, але нарешті розвернула до нього обличчя.

— Я не соромлюся. Але я працюю з людьми, на жаль, а зрячі бояться довго дивитися в сліпі очі.

— О, а ще кажуть, як хто знався з Безодником, то тому зась в очі дивитися, — випалив Марко, згадавши казки.

Жінка ледь помітно всміхнулася.

— Так, — задумливо кивнула вона. — Зась.

Марко замовк. Якусь мить спостерігав, як один із місцевих, очевидно досі п'яний, піднявся з-за столу й пішов до них.

— Паняanko... пані! А ви не з отих? — мисливець, Мислав, кивнув у бік річки.

— Він про Сиві Ліси, — пояснив Марко, коли жінка знову повернула до нього обличчя, запитально піднявши брови.

— Я не з альвів, — характерниця піднялася з-за столу й попрямувала до Агни, яка саме спустилася.

— Ну куди, — Мислав простягнув до жінки руку, коли вона проходила повз нього. Характерниця смикнула долонею, і мисливець, що не встиг її відпустити, зняв із тонкої долоні рукавицю, оголюючи вкриту татуюваннями якихось рун кисть. — Ой...

Жінка мовчки забрала в нього рукавицю і пішла до кімнат разом із Агною. Марко подивився на стіл. Ворон зник.

4

Село Ясень було прикордонним — розташовувалося на території Ортанії, а трохи далі за річкою починалися Сиві Ліси. Тому вона дивувалася, що до цього була тут лише раз. Але й тут з'явилася робота.

Сільський голова захотів поговорити з нею у храмі. Так їй передала дівчина з шинку. У неї був приємний молодий голос.

До храму її також привела Агна. Він був звичайнісіньким — дерев'яна та висока, як для села, будівля. Дівчина так його описала. Агна відчинила важкі двері, і жінка зайшла всередину, струшуючи з каптура сніг. Тепер, розклавши невеликі пожитки в найнятій кімнаті, вона йшла з посохом у правій руці, стукаючи по кам'яній долівці храму. Всередині було доволі тепло — десь точно горів вогонь. Жінка відчула запах ладану та палених трав. Кропива та звіробій.

— Пане, — неголосно гукнула дівчина, зупинившись трохи позаду.

Жінка почула, як хтось піднявся з дерев'яної лави під стіною. Біля вівтаря сидіти не можна було. Вона чула кроки, що наближалися до неї. Скрипнули двері. Агна вийшла.

— Демид, — коротко представився чоловік. Жінка лише приклала розкриту долоню до серця в жесті привітання. За руку з нею не

віталися.

— Приємно, — кивнула жінка. Її звали Альвах. Але називатися вона не планувала. — Я сюди тиждень їхала. Кажіть уже, в чому річ.

Демид був тимчасовим старостою, вона це знала. Коли вона тут була минулого разу, постійний голова збирався у столицю. Чоловік пішов кудись убік, без слів запрошуючи за собою. У храмі не було на що наштовхнутися. Із того, що запах ладану став нестерпним, Альвах зрозуміла, що вони зупинилися навпроти вівтаря.

— Я до вас старшого сина відправив, як вони з дружиною в Марні були. Мені про вас одна жінка звідти розповіла. Казала мені, що ви тут не буваєте, але як така вже потреба, то самі розумієте, пані..?

— Просто пані, якщо ваша ласка, — посміхнулася вона. — Самі розумієте, фах небезпечний. Тож від гріха подалі.

Вона відчувала, що староста дивиться на неї. І що у храмі є хтось іще.

— Перепрошую, негарно таїтися від того, хто не здатен тебе побачити, — почула вона м'який чоловічий голос. Той, хто говорив, стояв під стіною. — Ви не зважайте на мене. Тільки дивіться, щоб пташечка ваша на вівтар не сіла.

Фальк на її плечі переступив із лапи на лапу, наче відчув, що мова про нього.

— Це наш священник, — пояснив Демид, і Альвах почула в його голосі неприязнь. — І справді, не зважайте. У нас завелося тут оце... не дає нічого робити. Я дамбу хочу полагодити стару, людей знайшов, роботу почав, а воно після того й вилізло.

— Дамбу? Взимку?

— Пані характернице, вас це цікавить? — Демид трохи підвищив тон. — Робимо, як можемо.

— І що воно таке, оте ваше оце?

Староста трохи подумав. Потім, судячи зі звуку, почухав голову.

— Його малий шинкаря бачив. Він рибалить у вільний час, як біля батька нема роботи. Там за селом є Синьовід, ото він на те озеро ходить. Бере човна, преться на саму середину й сидить там, поки не вдубіє від цього холоду. Ото він і тоді так пішов. А потім пригнав до села переляканий. Розказував, що воно появилось нізвідки в нього в

човні й сиділо собі, дивилося. І встало навіть, підійти, мо', хотіло до малого.

— А з виду хоч яке було? — жінка простягнула руку, знайшовши перед собою віттар.

— Та ви щоб того телепня побачили, — Демид не зрозумів її наміру, але відчахнувся. — Він руками закрився та вищав так, що в столиці глухий почув. Яке там «з виду»... Ви б, може, взяли Марка та глянули? Це рибалка наш, у нього човен є.

— Не сходиться, пане голово, — Альвах усе ще тримала долоню на віттарі. — Дамба на річці, а нечисть на озері.

— Оце вже на вас покладаю. Бо люди всяке кажуть... вже князя отої нечисті клянуть. Ну, лісових цих. Кажуть, один із князів біля води править. Як його...

— Ліал, — відповіла вона. — Ну, раз треба добре ім'я князя захищати... хоча для вас альви добрими не будуть.

— Ви розберіться, головне. А там хоч і самого володаря Лісів захищайте, я до тої нечисті діла не маю.

Демид не помітив, як на камені віттаря стиснулися жіночі пальці. Він пішов мовчки, залишивши її саму в храмі.

— Він трохи різкий, — знову залунав м'який голос. — Але ж не завжди буде на посаді.

Священник підійшов до неї й узяв долоню, яку Альвах досі тримала на віттарі. Вклав у неї запалену свічку, притримав, щоб віск не стік на руку. Взяв її за зап'ясток і простягнув їй руку до ладану на мідній підставці. Той загорівся від свічки, наповнивши стіни храму ще сильнішим запахом. Це була найменша, найпоширеніша жертва для богів.

— Виганяєте нечисть кропивою? А ви знавець, священнику.

— Невеликий я знавець. Але знати такі речі вважаю за необхідне.

— Тоді візьміть краще ще полину. Тільки обережно з цим. Дурманить усе-таки, — порекомендувала Альвах.

— Дякую. Ви ж не характерниця, так? — по-доброму запитав священник. — Вони зброї при собі мають більше, ніж зубів. І посохом не користуються.

— Ні, не характерниця. Я й про тяжкий фах щойно вигадала.

— Брешете перед Триликою?

— Не так уже й брешу, — Альвах погасила свічку помахом руки. — Частково це правда. Я не маю імені, яке можу назвати. Та й займаюся я роботою характерників — позбавляю нечисті.

— Розумію. Тоді нехай Айда вам допомагає.

Альвах кивнула та попрямувала до виходу. Посох гулко вдаряв по кам'яній підлозі. Священник залишився, і вона знала, що він зараз робить. Задумливо дивиться на місяць та зорю, вибиті на камені вівтаря, — символи верховної богині Айди.

Марко жив на тому краю села, де вона зустріла його. Біля його двору Фальк сів на її плече. Коли Альвах прийшла до рибалки, Марко сидів на лаві біля хатини. Вона почула стукіт заліза та шурхіт.

— Сітка заплуталася? — запитала Альвах замість привітання.

— Та з ними воно завше так, — трохи спантеличено відповів Марко.

Паркана у дворі рибалки не було, тож жінка без зайвих перешкод пройшла до нього, почувши, як насторожився Марків пес. Пахло рибою, у домі готувалася якась їжа. Марко підвівся, сніг скрипнув під його ногами.

— Рибу ловити вирушаєш? Я з тобою.

— Та куди, пані... Ви б, мо', старіше щось хоч уділи, бо воно ж усе...

— Моєї старості досить, ходімо, — відрізала Альвах, але не зрушила з місця, бо уявлення не мала, куди йти. — Мені потрібно на озеро. На середину.

— Там, де малий був? Це можна. А ви це... від зарази тої вмієте щось зробити?

Брови Альвах здивовано піднялися, аж пов'язка трохи посунулася донизу. Вона хутко повернула її на місце. Фальк коротко каркнув.

— Стулися, Фальку. Просто стулися.

Марко повів її селом. Дороги вона запам'ятовувала чудово. Ось горбок біля його подвір'я, далі яма з утоптаним снігом перед храмом, дерев'яний місток через невеликий яр у кінці села.

— Тут троха йти, Синьовід уже відсіля видно, — Марко йшов трохи попереду. Пес пішов із двору за хазяїном й зараз радісно дріботів за ними.

Альвах багатозначно гмикнула.

— Синевид.

— Га?

— На мапах озеро зветься Синевид. Особливості вимови? — вона посохом відіпхнула камінь з дороги.

— А ви, я перепрошую, як ту мапу побачили?

Альвах хотіла вже було grimнути, але прислухалася до чуття. Рибалка запитував щиро. Просто тактовністю не наділили.

— Я не завжди була сліпою.

Марко не відповів. Певно, кивнув. Люди завжди так робили за звичкою, забуваючи про те, що їхній жест залишиться непоміченим. Фальк розминав крила, кружляючи над ними. Вона відправила ворона перед собою. Може, відчує щось раніше.

— Треба було взяти з собою гончаків, — задумливо промовила Альвах.

— О-о, у вас мисливські пси? А хіба вони в такому ділі помагають?

— Це і є полювання, пане рибалко. Різниця в тому, що тут жертва зазвичай теж полює на мисливця.

— Он як... ми цеє... прийшли.

Альвах зупинилася. Стояча вода мала задушливий запах. Фальк усе ще літав над ними. Вона пройшла вперед, ставлячи посох на крок перед собою. За мить відчула, як дерево вдарилося об лід, а потім опустилося у воду.

— Найгірші морози ще не прийшли, так? Озеро не замерзло.

— Це ви точно кажете. Поки можна ловить. Ну, човник скромний, але своє зробе, — почувся глухий стукіт. Марко був уже в човні. Альвах відчула, як він простягнув до неї руку. — Прошу пані.

Вона витягнула долоню й через шкіру рукавиці відчула руку рибалки. Він одним рухом допоміг опинитися в човні. Пес лишився на березі. Марко простежив за рухом її голови.

— Ви його чуєте, га? Він по кризі любить ходити, дивний собака. Хай сидить собі там.

Альвах мовчки кивнула. Фальк майже нечутно приземлився на борт човна, шкрябнув кігтями по дереву. Якийсь час Альвах чекала, доки човен опиниться достатньо далеко від берега. Вона зосередилася на відчуттях. Відчувала навпроти Марка. Фалька ліворуч. Пса на березі. І більше нічого. Альвах плавно змахнула рукою, закликаючи підійти. Марко жесту навіть не помітив. Фальк спритно перемістився з борта на плече хазяйки.

— Марку, — поклікала вона. — Ти тільки не дивуйся дуже.

Він не встиг перепитати. Альвах потягнула за вузлик на потилиці — і пов'язка впала їй на коліна, відкривши сліпі очі. Марко застиг. Тоді, коли вони вперше розмовляли, рибалка мав рацію.

Вона знала, яке видовище розгорнулося перед рибалкою. Білі мертві очі навіть не поворухнулися, а от очі Фалька загорілися неприродним багряним. Тепер чоловік мав змогу роздивитися не тільки сиві пасма у волоссі, а й білі, як сніг навколо, вії на лівому оці та частково сиву ліву брову. І вона нарешті змогла *подивитися*. Навпроти сидів вражений Марко. Немолодий, як вона й думала, худий та високий.

Альвах подивилася вбік — і ворон віддзеркалив її рух. Голова трохи паморочилася від яскравості кольорів, які розрізняли очі птаха. Берег, від якого вони відпливли, вкривало дрібне каміння. Озеро по краях узялося льодом. З усіх інших боків води здіймалися височезні кам'яні пагорби, за якими виднілися гори. Було тихо. Так тихо, як не повинно бути. Альвах відчувала, як воно вичікує. Жертва теж полює на мисливця.

Повернулися ні з чим, хоча дещо вона все-таки вже мала.

Ніхто з них не помітив, як рибалчин пес ошелешено витріщався на бліде неживе обличчя дівчинки, що виднілося під шаром криги біля берега.

5

— Добрий вечір, — м'який голос зазвучав праворуч.

Священник сів за стіл тільки після запрошення. До його приходу Альвах тихенько пила трав'яний чай у віддаленому кутку шинку. Тут сьогодні було не таклюдно. Ніхто з селян не помічав її й не чіпав, і Альвах це влаштовувало. Те, що священник до нормальних селян не належав, вона зрозуміла ще до цього.

— Вас у Марні називають Мисливицею, — почав священник, привернувши увагу Альвах. — Бо ви з тими собаками ходите. І там теж на ім'я вас ніхто не знає.

— Служителю, у вас із цим якісь проблеми? — тихо запитала Альвах.

— Вбережи мене Айда від такого. Просто... Демиду про вас розповіла жінка з Марни. Але він не знає це ваше, гм... прізвисько.

— Я помітила. Але ваш староста найняв мене. Він платить — я роблю.

— Ви працювали так і за короля Альтаїра? — Альвах завмерла. — Він учив принципів усіх підданих. Не так давно він і загинув, щоб усі забули.

— Його наука ніколи не доходила до людей. Вони не хотіли нічого вчитися, — все ж вирвалося в Альвах.

Священник мовчав достатньо довго, щоб усією увагою Альвах заволоділо тепло глиняного кухля з чаєм. Трави мали приємний запах, що перекривав сморід алкоголю та людей.

— А вам так важливі гроші? — він простягнув руку, щоб торкнутися срібної заклепки на рукавиці Альвах, що лежала поряд на столі. Жінка зреагувала миттєво, перехопивши його руку за зап'ясток. — Носити стільки срібла... скільки на характерництві можна заробити?

— А скільки у храмі можна відмолити?

Священник удоволено гмикнув, наче зрозумів щось, чого вона сама не розуміла. Альвах зітхнула.

— Nil admirari¹, ваша святосте. Часи змінюються.

Вона встала мовчки. Прощатися наміру не було.

— Змінюються, пані характернице, — сказав священник, коли Альвах уже розвернулася до виходу. — І навіть ви не зможете цього уникнути.

Альвах не озирнулася й не відповіла. Вулиця зустріла холодом і тишею — всі звуки зараз долинали з шинку. Ясень помалу засинав. Альвах по пам'яті дійшла до озера, вирішивши не витратити сили на Фалька. Човен стояв у тому ж місці, легенько похитуючись на воді.

Альвах швидко опинилася на середині озера. Вже знала, через скільки часу треба зупинитися. Вона склала руки на колінах і стала чекати. Її жертва була десь недалеко. Хлопчина, який побачив нечисть, був тут сам. Тепер і Альвах сиділа самотою. Вона встигла відчутти мить цілковитої тиші, коли навіть повітря довкола завмирає.

Човен ледь відчутно хитнуло, і чужа присутність стала зовсім явною. Альвах розплющила очі під пов'язкою, хоча це нічого їй не дало. Білі

сніжинки нечутно опускалися на змерзлу шкіру. Чужа присутність відчувалася знайомо.

— То ти людина, — спокійно почала жінка. — Просто вирішила трохи побушувати після смерті. Ти не нападаєш. Поговоримо?

Відповіді не було. Примара й далі сиділа навпроти неї в човні.

— Я не можу тебе побачити. Підійди.

Човен не ворухнувся, коли привид устав. Альвах просто відчула, як він наблизився. Вона витягнула руку й торкнула пальцями крижану шкіру. Провела долонею по руці. Перед нею була дитина. Вона торкнулася довгого мокрого волосся, потім підборіддя.

— Дівчинка? — запитала вона, не прибравши долоню. Кивок. — Чому ти зі мною не розмовляєш? Була німою за життя? Ти сильний привид, раз я можу ось так торкнутися до тебе та щось відчувати.

Дівча завмерло, більше ніяк не відповідаючи. Альвах зітхнула.

— Сліпа говорить із німою. Ото кумедія.

Альвах шкірою відчувала, що снігопад став сильнішим. Ще кілька таких ночей — і озеро замерзне. Вона переплела пальці.

— Ось як зробимо. Є в нас із тобою спосіб поговорити. Ти чекаєш тут скільки треба. Якщо надумаєш піти — я все одно тебе знайду, просто витрачу свій і твій час. А тобі якраз ох як є куди поспішати. Не журись, я допомогти хочу.

Альвах заплющила очі, цього разу для діла. Для таких, як вона, існував чудовий спосіб поспілкуватися з кимось, хто вже не належить або ж ніколи не належав до світу живих. Це скидалося на сон. Насправді це була найтонша межа між сном та реальністю.

Коли Альвах розплющила очі, вона чудово бачила все довкола. Хоча потойбіччя не дуже хотіла бачити. Світ довкола викривився — навкруги майже не було кольорів, усе пливло та мінилося. Вода стала чорною не через темряву ночі — у потойбіччі не було світла чи темряви. Навіть не дивлячись, вона знала, що вода, яка зараз просочується через лід біля берега, схожа на темну кров. Це тонка грань світу, яку населяють духи. Хтось називав це місце виворотом, хтось астралом. Альвах користувалася терміном з мови альвів, мови анкеад — *letare*.

Вона якусь мить спостерігала за тим, як дівча дивиться туди, де має бути її тіло. Альвах його бачити не могла.

— Мала.

Дівчинка перелякано розвернулася. І справді, колись біляве довге волосся, великі очі, кольору яких уже не можна було розрізнити. Посиніла шкіра.

— Ти потонула. Давно?

— Хто ти? — награно впевнено запитала дівчинка, хоча Альвах добре чула переляк у її голосі. — Ти щойно була там!

Альвах провела поглядом її долоню, що вказала на той бік човна.

— Моє тіло досі там.

Потрібно було прислухатися до відчуттів. Уважніше подивитися на дівчинку. Менше тиснути на неї. І не варто її недооцінювати.

— Ну гаразд, — Альвах простягнула до дитини руку, але коли усвідомила помилку, було вже запізно.

— Ні! — дівча верескнуло, і Альвах похитнулася.

— Стій! Заспокойся!

Вона прокинулася миттєво, але все одно не встигла. Човен хитнуло надто сильно, і за мить Альвах відчула крижану воду. Вона не зрозуміла, чи човен перекинувся, чи просто дуже похитнувся. Руки безпорадно вчепилися в порожнечу, розсікли воду. І тоді сталася найгірша для сліпої річ — вона втратила відчуття простору. Альвах не розуміла, куди повернута головою — до дна чи до поверхні. Вона приклала долоню до грудей і відчула, як закляття дає їй необхідне в крижаній воді тепло. Але дихати під водою, як характерники, вона не могла. Тому гарячково згадувала, як саме впала з човна, і, довірившись власній пам'яті, поплила в той бік, де щойно були її ноги. Вона відчувала чужу сильну присутність під водою.

Альвах не підвела пам'ять — зовсім скоро вона опинилася над водою, хапаючи ротом повітря. Вона уявлення не мала, де човен, а шукати його наосліп можна було до ранку. Дівчинки поряд уже не було.

¹ Нічому не дивуйся (лат.). — Тут і далі — прим. авт.

Уже час, ваша святосте

*Зло є злом... Менше, більше, середнє, все одно,
пропорції тут умовні, а межі затерті.*

«Відьмак. Останнє бажання», Анджей Сапковський

1

— Ой!

Альвах зупинилася, почувши вигук. Вода стікала з її одягу. Краплі, падаючи з волосся, розбивалися об підлогу шинку.

— Ти мокрих людей ніколи не бачила? — запитала вона в Агни.

— Посеред зими — ні.

— Ну то з новим відкриттям тебе, — Альвах пішла до кімнати.

Навіть Марна була відомішим, ніж Ясень, селом. У Марну хоча б час від часу їздили з сусідніх сіл. Тому кімнат, де можна оселитися, було всього дві, і жодна з них не сподобалась Альвах. Але вибір невеликий. Або одна, або друга кімната.

Альвах, махнувши рукою, запалила свічки на вікні та на високому дерев'яному підсвічнику. Удома вона так не робила, світло було їй ні до чого. На подив Альвах, у кімнаті стояла скриня, старша за саме село. Змінний одяг вона вирішила тримати там. Вимокле хутро плаща змушувало відчувати холод навіть крізь закляття. Фальк мирно собі спав десь біля ліжка. Доки вона шукала між своїм одягом та грошима сорочку, двері відчинилися. Сорочка нарешті знайшлася. А от плащ та чоботи були одні. Альвах не планувала лишатися надовго.

— Я води принесла, — у кімнаті залунав відсторонений голос Агни. Одразу потому Альвах відчула запах паленого — Агна запалила суху тріску від свічки та вкинула у воду. Та погасла, зашипівши. — Теплої. Якщо вам треба. Ще знахарка в селі є, але ви наче...

— Так, зі мною все гаразд. Є де одяг висушити? — мокрий та важкий плащ упав із плечей на підлогу.

Останньою Альвах зняла промоклу наскрізь сорочку. Тканина неприємно відчувалася в руках, не захищених закляттям. Вона відчула

порив Агни відвернутися, але дівчина стрималася й не відвернулася.

— Ого, — тільки й сказала вона. — Я навіть у моряків стільки татуювань не бачила.

— Робота така, — коротко відповіла Альвах, натягнувши суху сорочку, що ледь прикрила стегна. Закляття зникало, і помалу приходив холод.

Агна нічого не відповіла. Підняла мокрий одяг із ліжка й покрокувала в бік дверей.

— Ходімо до кухні. Висушу ваш одяг, а ви посушитесь біля вогню.

Альвах не заперечувала. Чорне волосся, тепер розпущене, неприємно холодило плечі та спину. Фальк прокинувся на мить, почував із характерним шурхотом пір'я. На вулиці знову починалася заметіль, вітер заганяв сніжинки, що врзалися з мокрим тихим звуком прямо в шибку.

Боса Альвах вийшла за Агною з кімнати. На кухні вона ще не була, тож прислухалася до кроків дівчини. Агна зі скрипом відчинила двері та пропустила Альвах уперед. Кухня була значно теплішою. Альвах відчувала вже слабкі запахи їжі. Пряно пахли сухі трави.

— Немає сенсу питатися, як так сталося? — запитала Агна.

— Немає, — кивнула Альвах.

Вона поклала руку на стіл. Почувалася трохи впевненіше, коли мала фізичну опору. Долоня торкнулася чогось невеликого. Щоб скоротати очікування, Альвах пальцями «роздивлялася», як виявилось, непогано зроблену мідну брошку. Мідь легко вгадувалася за запахом, форма нагадувала листок якоїсь рослини.

Дівчина трохи помовчала, потім заговорила знову.

— Ми з сестрою так часто сиділи, — не діставши відповіді, Агна трохи зам'ялася. — Ну та що вже... А ви грійтеся, зараз я дров підкину.

Почувся стукіт дерева об дерево, а потім дрова впали на підлогу з характерним звуком.

— Ой! Ой, Айдо... з печі випали... — розгублено промовила Агна.

Альвах мовчала. Не вірила у прикмети².

Прихід ранку можна впізнати по багатьох речах. Півні, що перші подають голос, інші птахи, що прокидаються приблизно в той самий час. Поодинокі голоси людей та перекрикування у дворах. Зі світанком прокидався й Фальк. Там, де жила Альвах, більшості з цих речей не було. Тому новий день вона вміла впізнавати навіть за тим, як пахне повітря. Зараз повітря пахло світанком.

На Альвах чекав Демид. Ніхто не мав наміру супроводжувати її до будинку старости, а сам він не мав наміру йти до Альвах. Тож вона йшла за звуком крил Фалька, якому було наказано «знайти цього йолопа». Альвах не стрималася від зловтіхи, коли відчула легенький подив старости, опинившись у нього на порозі.

— Прошу, — тільки й сказав Демид.

Фальк уместився в Альвах на плечі, готовий знову бути чужими очима.

— Осьо, ходіть сюди, гляньте, — Альвах пішла на голос старости й поклала долоню на стіл, біля якого опинилася. — Ну як... я теє... зачитаю, так.

Альвах тільки пирхнула й потягнулася до вузлика на пов'язці. Фальк переступив із лапи на лапу.

— Айдо свята, — пробубонів Демид. Скидався він радше на бургомістра, ніж на старосту села — чорне волосся, коротка борідка та пишні вуса, кінчики яких трохи завивалися. Прямі вуса носили або характерники, або бідняки.

Не затримуючи погляд на старості, Альвах поглянула на папірець на столі. Той страшенно пожовк, на кутках застигли плями воску. Від тьмяного світла все здавалося червонуватим.

— Осьо дивіться, що написано, — він указав пальцем, наче Альвах досі не розуміла, про що йдеться.

— Die iij mensis Aprilis, anno deos³... 1189 рік? Так давно?? — перепитала Альвах. Староста кивнув.

Вона читала ще з хвилину.

— Тобто вони втопили дитину, щоб перевірити, чи вона не відьма, — підсумувала Альвах.

Знову кивок.

— Ну ви в курсі, може, це якщо відьму у воду вкидаєш, то вона візьме й спливе, а людина чесна, віруюча, точно потоне.

— Яка тоді для чесних вірян перевага?

Демид почухав потилицю. Альвах не чекала відповіді.

— Тож другого цвітня 1189 року таку собі Карну, — Альвах затнулася. Зупинилася поглядом на імені. Подумала, що є іронія на світі. — Таку собі дев'ятирічну Карну вирішили перевірити та втопили.

Демид кивнув. Альвах помітила на ньому червоний пояс. Збирався на проповідь у храм.

— І навіщо мені, на твій погляд, ці безцінні знання?

— Ну то воно ж сходиться — померла у воді, та ще й утопили, та ще й відьма, — миттєво відповів Демид. — Чи то примара... дорослої людини?

— Ні, це дитина. І на тому дякую.

Альвах уже встигла відпустити Фалька та зав'язати очі, коли двері в хату відчинилися. Почувся жвавий тупіт легких ніг. «Дві дитини», — подумалося Альвах. За ними хтось крокував тихою та легкою ходою. «І красуня-дружина».

— Перепрошую, це ось мої діти — Лада та...

Друге ім'я Альвах не слухала.

«Лада».

— Добридень! — голосно та на один лад привіталися діти. Альвах кивнула у відповідь.

— А це моя дружина, — знову озвався Демид.

— Легкої роботи вам, пані, — з усіма формальностями привіталася жінка.

Альвах подякувала й нарешті покинула дім старости. Про імена з минулого наказала собі не думати.

3

Знайомою дорогою Грім ішов сам. Кінь давно був навчений іти майже без допомоги власниці.

— Шукай-но міст через Листвицю. Варто й тут походити, — наказала Альвах. Фальк легко піднявся в повітря, покинувши її саму на дорозі.

Листвицею звалася ріка. Вона, наче природній кордон, протікала між Ортанією та Сивими Лісами. Альви річкою пишалися. А Альвах мала багато клопоту. Бо Листвиця перетинала Межу. А там де Межа, там і духи.

Грім неквапом ішов уперед, час від часу тряс головою, через що збруя бряжчала. Альвах чула тихий рух води, що ще не встигла вся сховатися під товщею криги. Праворуч, зовсім недалеко, каркнув Фальк. Грім, що вже не раз потрапляв у таку ситуацію, слухняно повернув на голос птаха. Коли кінь на мить зупинився, виказуючи невдоволеність, Альвах упевнилася, що перед ними міст. Грім їх чомусь не любив.

— Іди. Іди, бо тут і залишу.

Перейшовши міст, Альвах усе ще була на території Ортанії. Але ні Ортанія, ні Сиві Ліси не могли панувати на Межі. Хоч ці ліси, що вкривали гори, на мапі більшою частиною належали альвам і зовсім трохи Ортанії, для тутешніх духів це не означало нічого.

Альвах прислухалася, намагаючись почути рівчак, що відходить від річки вглиб лісу, і за мить справді знайшла його, спрямувавши Грома туди. Якусь мить вона їхала, дослухаючись до абсолютної тиші. Межа її впізнала. І застигла, чекаючи. Врешті-решт, вона була єдиним людським створінням, що жило на Межі. Вона перекинула ногу, стрибнула на землю. Прив'язала коня до тонкого стовбура молодого дерева.

— Стій тут. Чекай.

Кінь форкнув і лишився стояти. Фальк не наважувався летіти, принішкнувши на плечі Альвах. Вона навіть почухала його над крилом, перш ніж піти вперед, за шумом рівчака.

Альвах знала, що він відчув її ще на мості. Вона відчула його раніше.

Альвах зупинилася. За самими лише звуками вона могла уявити собі картину, яка розгорталася перед нею: топелець, неприємне на вигляд створіння з синьою розпухлою шкірою, запалими очима та носом, із кривим ротом, повним гострих зубів. Водяна нечисть. За мить до її приходу топелець спішно намагався роздерти щойно впійману дрібну здобич — рибину, щура чи будь-що достатньо дурне, щоб попастися в його руки з поламаними кігтями. Коли ж Альвах показалася, він

сполошено завмер, оцінюючи супротивника перед собою. Наскільки міг.

Не зумівши, топелець кинувся вперед, випустивши здобич. Невелике тільце з хлюпотом упало в мокрий сніг. Альвах чула, як він наближається. Відступила на крок назад за мить до того, як топелець роздер кігтями повітря в тому місці, де вона щойно стояла. Користуючись моментом, Альвах пірнула йому під праву руку й опинилася за спиною створіння. Цього часу виявилось достатньо. Тіні скупчилися за спиною в Альвах, стаючи дедалі темнішими, доки не почали мінитися та вириватися. Тоді вона відпустила їх, змахом руки спрямувавши на топельця. Створіння знову гаркнуло, вчасно забравши ногу від загрозливих тіней, що хотіли причепитися з усіх боків. Можливо, топелець виявився трохи розумнішим, ніж вона гадала, і замість битися з її тінями, кинувся на Альвах. І впав у сніг їй під ноги тієї миті, коли тіні нарешті дісталися топельця. Альвах розділила його надвоє, наче зашморгом зачепивши нечисть.

Нарешті гарчання припинилося. Запанувала тиша, яка можлива тільки в зимовому лісі, коли чути лише власне дихання. Але щось усе одно було не так. Альвах якусь мить не зводила очей із тіла топельця. Потім, сама не розуміючи чому, присіла над ним і простягнула долоню до половини тіла, що була ближче до неї. Пальці наштотхнулися на щось тверде й металеве.

— То ти ще й крадій, — пробурмотіла Альвах, знявши рукавичку.

За кріпленням позаду вона впізнала брошку. За запахом — мідь. Пальці пройшлися по поверхні прикраси у вигляді листка.

— Зараза, — Альвах зірвалася на ноги, попрямувавши назад до Грома. Кінь покійно стояв на тому ж місці. — Бігом назад, Громе. Нас чекає щось цікаве.

4

Грім запам'ятав дорогу і швидко примчав до шинку. Альвах знадобилося кілька митей, щоб зрозуміти, з якого боку від неї двері.

Коли голоси всередині різко притихли, Альвах збагнула, що увірвалася трохи різко. Агна знайшлася майже відразу. Коли зрозуміла,

що перед нею та, хто їй потрібна, Альвах мовчки взяла Агну попід руку та затигнула на кухню.

— Твоє? — відразу перейшла до справи Альвах.

Агна мовчала так довго, що починав уриватися терпець.

— То ви, — Агна нарешті спромоглася на слова, — через це мокрі прийшли?

Тепер для здивованого мовчання настала черга Альвах. Але запитання, видно, можна було прочитати з її виразу обличчя. Агна ще трохи помовчала, а потім сказала те, що відразу ускладнило Альвах роботу.

— То мати нам колись купили. З сестрою. Дві однакові брошки, щоб ми не образилися одна на одну, — Агна стишила голос.

— І вона впустила її в озеро?

— Так, — відповіла Агна. — Коли хтось викинув туди її тіло.

5

Альвах багато разів думала про те, щоб кинути характерництво. Ідучи до озера, вона думала про те саме. Альвах відпочила, почекала ранку, щоб усі взялися до роботи або пішли до храму. Іти впевненою злою ходою заважало погане знання місцевості, тож Альвах принаймні напустила на обличчя вираз, від якого селяни мовчки відходили з її дороги.

Біля озера було тихо. О цій порі не варто чекати пташок чи цвіркунів, але Альвах навчилася відрізняти тишу зимового лісу від тиші неприродної.

— Де ти, мала нечисть? — її голос звучав занадто гучно.

— Тут, — відповіли ображено. Альвах стримала порив здійснити руки для заляття.

— О, то ти розмовляєш.

— Не хочу з тобою розмовляти, — відрізала дівчинка. Карна. Але Альвах відчувала, що дитина нікуди не йде.

— Я теж. Вода була холодною, знаєш? Таке воно доросле життя, доводиться робити не те, що хочеться.

— Я не доросла, — коротко відповіла дитина.

— Але ти потрапила в дорослу халепу. А коли так стається, дитина ти чи ні, маєш тягти це на собі. І намагатися вирішити. Тобі час іти. До цього світу ти вже не належиш.

Сама того не зрозумівши, Альвах зацікавила дівчинку. Якусь мить вона боролася з дитячою гордістю, але все-таки спитала, цього разу щиро, як уміють діти:

— А є ще якісь світи?

— О, певно що є. Але не тобі одній потрібно йти, чи не так?

Дитина знову замовкла, наче не хотіла викривати секрет. Альвах подумала, що так воно й було. Але секрети, особливо ті, що зберігає дитяча совість, люди не можуть довго тримати в собі. І намагаються віддати тому, хто слухатиме.

— Вона ні з ким не розмовляє. Я постійно розмовляю з людьми! Хоча зазвичай вони мене не чують. А та пані не розмовляє. Вона тільки плаче й шукає щось біля берега.

— Де вона зараз?

— Отам, троха далі, у тебе за спиною. Аж біля води. Тільки якось вона на тебе дивиться криво.

— Та невже, — гмикнула Альвах. І відзначила, що не відчуває присутності. — То ти її бачиш? Постійно?

Дівчинка мовчала, і Альвах здогадалася, що та рефлексивно кивнула.

— Словами, дитино.

— Так.

Альвах нічого вже не казала. Розвернулася й попрямувала в бік села і ні на мить не здивувалася, відчувши, що дівчинка рушила за нею. Чому б і ні. Очі їй будуть потрібні.

— Як ти ставишся до того, аби вдертися сюди? — абсолютно серйозно запитала Альвах, коли вони опинилися перед будинком старости.

— Ну... непогано? — із запитальною інтонацією відповіла дитина.

Альвах вдоволено кивнула. Усі малі маги, підростаючи, вчилися передусім відмикати нескладні замки. Навіть якщо це було заборонено. Альвах цього навчила її ж власна наставниця ще років у вісім, але пані Лада була поза всіма правилами, тому ніхто не дивувався.

Альвах долонею відшукала замкову шпарину, накреслила пальцем вертикальну лінію і знову приклала долоню. Двері тихо клацнули.

— Ти ж і так могла зайти, — вона розвернулася до дівчинки, що досі стояла за нею.

— Я хотіла подивитися, — пробурмотіла дитина й увійшла.

— Це веселе сімейство зараз на молитві. Сьогодні неділя. Якщо впораємося швидко, мене навіть не здадуть місцевій сторожі.

Альвах поспішала не тільки з міркувань власної безпеки. Вона відчувала, як зі сходом сонця присутність дівчинки все тоншає, стає менш відчутною.

— Бачиш щось цікаве? — запитала дитину.

— Ну... у них там шафа із замком. Мати казали, що багатії так роблять, коли хочуть заховати солодощі.

— Солодощі, аякже, — гмикнула Альвах. Вона підійшла туди, де стояла дитина і простягнула руку вперед. Пальці торкнулися обробленого дерева. — Де замок?

— Трохи нижче. І лівіше.

Альвах торкнулася навісного замка.

— Таку річ будемо чіпати в останню чергу. Я можу його відімкнути, але замкнути — ні.

Альвах ще трохи стояла й думала, як учинити, коли дівча голосно зойкнуло.

— Ой! Квіти, як у пані, — вона пішла вглиб кімнати. Альвах рушила за нею слідом.

— Що це за квіти? — Альвах торкнулася сухого букета на столі. Квітів виявилося багато. Коли вона була в будинку вперше, не помітила їх. Або не знала, що на букет варто звертати увагу.

Фалька разом із Альвах не було — зайвий ризик. Альвах схилилася над квітами, але сухі завжди пахли для неї однаково. Вона почула кроки, але не рушила з місця.

— Це рута, — промовив тихий жіночий голос. Альвах була певна, що дружина старости не почула її запитання, але картина, яку вона побачила, говорила сама за себе. — А вам він її не приносив?

Гіркі емоції жінки вдарили сильно, і Альвах ледь змусила себе слухати її. Якусь мить вона могла відчувати тільки чужий гнів та розчарування.

— Мені? — нарешті спромоглася на слова Альвах. І зрозуміла, наскільки дивно звучало запитання жінки.

Дівчинка стояла тихо, знаючи, що звичайна людина зараз не бачить і не відчуває її. Фальк сидів десь над будинком, скоріше за все, на якомусь дереві, чекаючи, поки хазяйка покличе його. Тепер, коли її власні сили заспокоїлися, Альвах відчувала, що інших членів сім'ї з жінкою немає. І вартових також.

У відповідь на запитання жінка невдоволено гмикнула. Пройшла далі кімнатою до столу, і Альвах була готова, що їй зараз чомусь учепляться у волосся. Але цього не сталося. Жінка з грюкотом відсунула стілець і сіла. Голосно видихнула, намагаючись контролювати емоції.

— Наче я не знаю, чому в моєму домі опиняються жінки, — з гіркотою в голосі промовила нарешті вона.

Альвах не мала звички дивуватися, але не була готова до цього. Її брови здивовано піднялися.

— І що, він усім носить руту? — обережно запитала Альвах. У її голові все поступово складалося.

— А що б він ще носив?! Вона ж у мене під хатою й росте! Та он, тільки суха зосталася на зиму...

— А тут це, певно, велика ганьба? Якби люди дізналися про коханку? Ти — то одна справа, ти боїшся, що скажуть люди, тому й мовчиш, і його прикриваєш, навіть якщо знаєш про все. Але ж ганьба неабияка, так? Для нього.

Альвах відчула, як тяжко жінці вдалося мовчки проковтнути її слова. Вона або гарно трималася, або об'єктивно оцінила свої шанси, якщо все-таки вирішить вирвати їй трохи волосся.

— Так. Так, то ганьба. За те я б вас і попросила закінчити справи та поїхати звідси, — останні два слова жінка майже прошипіла.

— О, як скажете. До чужого храму зі своїми правилами не заходять, так? Закінчу тут свої найми коханкою й піду собі далі.

— Тварюка... — жінка різко піднялася з місця, стілець знову грюкнув по нещасній підлозі. Альвах, що мала намір вийти з будинку, зупинилася. Це змусило застигнути й жінку.

— Айдо милосердна, яка починається драма, — Альвах позбулася веселості в голосі, і тепер він звучав низько. — Я навіть не намагатимуся тобі доводити, що твій чоловік мені зовсім не до смаку. Але якщо хочеш кидатися в бійку, гарно оціни свої шанси. Хорошій

матері та дружині це не личить. Але от що я тобі скажу: краще стань «поганою» дружиною і йди від нього.

Жінка не завадила Альвах вийти з її дому. Вона важко сіла на стілець і опустила погляд на сухий букет рути.

6

Із померлими так бувало. Після смерті вони вже не відчують емоцій, немає великого щастя чи нескінченного болю. Але мертві пам'ятають, як це було за життя. І часто не можуть відпустити того, що колись сколихнуло їх і завдало сильного болю. Неспокійні душі тримаються за коханих, близьких, за дітей. Або за власних убивць.

«Чи то примара... дорослої людини?»

Альвах уже вкотре згадувала фразу Демида. Він дарував коханкам руту. Коханки — це ганьба. Не можна, щоб люди дізналися про коханок.

Неспокійні душі страждають. Їм потрібно йти далі, і коли щось тримає їх, це відчувається нестерпно. Якоїсь миті померла пані не зможе вже цього терпіти й бачитиме лише один вихід — за будь-яку ціну позбавитися того, що її тримає. Того, хто її тримає.

— Здається, дитячий час скінчився, — тихо промовила Альвах. — Тобі вже тяжко тут перебувати так, щоб я тебе відчувала й чула. Пора йти, Карно.

Від звуку власного імені дитина зупинилася. Альвах також було важко промовляти його. Дитина не відповіла, але вона продовжувала йти й за якусь мить зрозуміла, що вже сама.

Альвах знала, куди їй потрібно. Це завжди легко, коли йти, в принципі, немає куди. На дверях храму не потрібно ламати замок чи чекати, поки всі повиходять, хоча це й було б непогано. Вони легко відчинилися, впустивши Альвах у тепле приміщення. Недільна молитва скінчилася, у дворі храму лишалося трохи людей, яких Альвах проминула, поки вони мовчки дивилися на неї. У храмі ж була тільки одна людина.

— Мисливице, — привітався священник. Люди завжди думали, що Альвах уявлення не мала, коли вони заходять або виходять. І вона не поспішала це заперечувати. Така думка мала свої переваги.

— Та ну, ваша святосте. Це прізвисько взялося нізвідки. Думаєте, я поцілю з лука в оленя? Для цього його треба, ну, знаєте, бачити для початку.

— З духами ви чудово даєте раду.

Альвах лише схилила голову набік.

— Обережно з цим, священнику, — не змінюючи легкого тону, почала вона. — Духи — це ті, хто живуть на Межі. Душі людей, що не можуть упокоїтися, називають привидами, примарами, марами та іншими синонімами.

— Он як, знатиму, — відповідь священника здалася Альвах щирою, і вона заспокоїлася. — З чим ви прийшли?

— О, є одна справа. Скажіть-но, вмієте зберігати таємниці?

— Це частина моєї роботи. Але сумніваюся, що ви прийшли на сповідь.

— І правильно. Але декому, здається, є про які гріхи розказати. І було б непогано, якби він прийшов сюди сповідатися. Де товсті стіни та немає людей. Жодних злих намірів із мого боку, служителю, обіцяю, — запевнила Альвах.

— Продовжуйте.

І Альвах продовжила, розповівши про втоплену коханку. Про дитину, яка її бачить. Про те, що ці душі ніяк не можуть піти туди, де їх чекає спокій. Про те, що якщо нічого не вдіяти, мертва жінка вирішить проблему сама — уб'є старосту.

— Хоча, якщо подумати, можна не робити нічого — і все справді вирішиться само, — закінчила Альвах.

— Складний перед вами вибір. Зачекайте-но тут.

Альвах не збиралася обговорювати з кимось свій вибір. Демид був убивцею. Залишити його на волю вбитої ним жінки було б справедливо. Але справедливо — не завжди правильно.

Священник відійшов до дверей і когось покликав. Відгукнувся дівочий голос.

— Сходи-но по Демида, скажи йому, що треба обговорити теми проповідей.

— І ви мені казали, що перед Айдою брехати не можна, — сказала Альвах, коли священник повернувся до неї.

— Не хвилюйтеся, я справді поговорю зі старостою про проповіді, щоб моя совість лишилася кришталеву чистою, — священник не намагався приховати сарказму. — Сподіваюся, ви почекаєте? Якраз зможете ефектно з'явитися з тіні після нашої розмови.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ